

Nr 125.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsrätten för vissa övningslärare vid folkskoleseminarierna; given Stockholms slott den 28 februari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med t. f. chefen för ecklesiastikdepartementet:

I en till riksdagen den 21 februari 1936 avlåten proposition (nr 100) har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet framlagt förslag angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m. Jag anhåller nu att till behandling få upptaga ett par med den föreslagna omorganisationen sammanhängande frågor berörande pensionsrätten för vissa vid folkskoleseminarierna anställda lärare i övningsämnen.

Övningslärarpersonalen vid folkskoleseminarierna intager i avlönings- och pensionshänseende en särställning i förhållande till den övriga ordinarie personalen. På grund av avsevärda växlingar i tjänstgöringens omfattning vid de olika läroanstalterna är nämligen den ordinarie lönen för övningslärare bestämd till jämförelsevis lågt belopp. För denna lön har läraren skyldighet att tjänstgöra ett visst antal veckotimmar, men dessutom åligger honom att mot särskild ersättning åtaga sig ytterligare tjänstgöring intill ett fastställt maximum antal veckotimmar. Dessa avlöningsförhållanden hava lett till det mot eljest vedertagna regler stridande stadgandet, att övningslärarna få grunda sin pension ej blott på den fasta lönen utan även på ersättningen för de s. k. övertimmarna.

I förenämnda proposition har framlagts förslag om beredande av personliga lönetillägg åt övningslärare, vilka kommit eller komma att lida minskning i sin avlöning på grund av seminarieorganisationens nedskärning. Förslaget har ansetts kunna motiveras med i stort sett samma skäl, som lågo till grund för 1929 års riksdags beslut om tillerkännande av motsvarande lönetillägg åt vissa övningslärare vid allmänt läroverk, vilka genom indragning av undervisningsavdelningar i samband med organisatoriska förändringar fått minskad tjänstgöring. Lönetillägget är avsett att motsvara två tredjedelar av skillnaden mellan den avlöning, som befattningshavaren skulle hava uppburit, om för tjänsten varit bestämd en tjänstgöring av den omfattning, som skulle motsvara ett på visst sätt beräknat medeltal, och den, som han uppstår för sin faktiska tjänstgöring under vederbörande läsår. Nämda medeltal skall utgöra medeltalet av det timtal, som varit för vederbörande tjänst gällande vad angår lärare, som varit anställd vid seminariet i Strängnäs, under läsåren 1924—1928, i fråga om lärare vid seminarierna i Härnösand, Landskrona och Skara under läsåren 1927—1931 samt beträffande lärare vid övriga seminarier under läsåren 1930—1934.

Därest riksdagen bifaller förslaget om lönetillägg torde, i överensstämmelse med vad som skedde vid 1929 års riksdag beträffande övningslärare vid allmänt läroverk och på sätt skolöverstyrelsen samt statskontoret tillstyrkt i utlåtanden, vilka återgivas i nyssnämnda proposition nr 100, riksdagens medgivande böra inhämtas därtill, att i fråga om pensionsunderlag och pensionsavgifter för innehavare av nu avsedd lärarbefattning må så anses, som om med tjänsten varit förenad en tjänstgöring av den omfattning, som motsvarar nyssnämnda medeltal.

Den i nämnda proposition förordade omorganisationen innebär bland annat, att de nuvarande dubbelseminarierna i Luleå och Karlstad skola, med tillämpning från och med läsåret 1936—1937, tillsvidare vara anordnade såsom enkelseminarier. Då en dylik förändring av dessa folkskoleseminariers organisation för teckningslärarna vid seminariet i Luleå J. A. Lydh och vid seminariet i Karlstad J. E. R. Nyreen skulle medföra, att dessa befattningshavares grundlön komme att minskas från 3,510 kronor till 1,950 kronor, har i propositionen föreslagits, att vardera av Lydh och Nyreen skulle till-

erkännas ett särskilt lönetillägg, utgörande skillnaden mellan lönen vid dubbel- och enkelseminarium, alltså 1,560 kronor årligen. Lönetilläggen hava därvid förutsatts skola utgå under villkor, bland annat, att Lydh och Nyreen åtaga sig att utan ersättning bestrida undervisning vid högre allmänna läroverket i Luleå, respektive Karlstad till högst så stort antal timmar, att den sammanlagda tjänstgöringen vid seminariet och läroverket uppgår till 27 timmar.

Frågan om Lydhs och Nyreens pensionsrätt torde, såsom i förenämnda proposition förutsatts, böra upptagas till behandling i detta sammanhang.

Ordinarie lärare i teckning är pliktig att för den fastställda lönen tjänstgöra vid enkelseminarium 15 och vid dubbelseminarium 27 veckotimmar. Därjämte åligger honom skyldighet att mot fastställt tilläggsarvode åtaga sig utsträckt tjänstgöring, dock att hans sammanlagda undervisningsskyldighet icke utan hans eget begivande må överstiga 30 veckotimmar. Ersättning må icke åtnjutas för mera än tillhoppa 32 timmars veckotjänstgöring.

Den föreslagna omorganisationen av folkskoleseminarierna i Luleå och Karlstad skulle för Lydh och Nyreen enligt gällande pensionsbestämmelser medföra, att deras pensionsunderlag komme att beräknas å ett minimiantal av 15 veckotimmar mot tidigare 27 veckotimmar. Vid bifall till det i förenämnda proposition framlagda förslaget, att Lydh och Nyreen skulle äga under vissa villkor åtnjuta lön såsom lärare vid dubbelseminarium även efter det ifrågavarande seminarier förvandlats till enkelseminarier, synes det vara skäligt, att de jämväl i pensionshänseende beredas en motsvarande förman. I överensstämmelse härmed torde riksdagens medgivande böra inhämtas, att så länge Lydh och Nyreen kvarstå i sina befattningar samt äga åtnjuta nyssnämnda särskilda lönetillägg, i fråga om pensionsunderlag och pensionsavgifter för dem må så anses, som om de vid vederbörande seminarium fullgjort en tjänstgöring av 27 veckotimmar.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att — därest sådan innehavare av ordinarie lärarbefattning i teckning, musik, gymnastik, manlig slöjd, kvinnlig slöjd (inklusive lärarinna i kvinnlig slöjd vid manligt seminariums övningsskola) och hushållsgöromål vid folkskoleseminarium, som erhållit dylik anställning före den 1 juli 1935, under tiden från och med läsåret 1936—1937 intill dess att vederbörande avgår från ifrågavarande befattning, kommer att erhålla mindre omfattande tjänstgöring än som motsvarar ett medeltal, beräknat på sätt i det föregående angivits, samt i anledning därav äger åtnjuta personligt lönetillägg, motsvarande två tredjedelar av skillnaden mellan den avlöning, som han skulle hava uppburit, om för tjänsten varit bestämd en tjänstgöring av den omfattning, som skulle motsvara nämnda medeltal, och den, som han

uppbär för sin faktiska tjänstgöring under året — i fråga om pensionsunderlag och pensionsavgifter för honom må så anses, som om med tjänsten varit förenad en tjänstgöring av den omfattning, vilken motsvarar samma medeltal;

dels ock att för vardera av teckningslärarna vid seminariet i Luleå J. A. Lydh och vid seminariet i Karlstad J. E. R. Nyreen må, så länge vederbörande kvarstår i sin befattning samt äger åtnjuta särskilt lönetillägg å 1,560 kronor, beträffande pensionsunderlag och pensionsavgifter så anses, som om han vid seminariet fullgjort en tjänstgöring av 27 veckotimmar.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bernt Nilsson.
